

Ciechanów, 28.04.2025 r.

EPN.9011.1.29.2.2025

Adresaci

- wg rozdzielnika

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ciechanowie (PPIS w Ciechanowie) w związku z występowaniem ognisk o etiologii wysoce zjadliwych wirusów grypy ptaków (ang. Highly Pathogenic Avian Influenza, HPAI) na terenie województwa mazowieckiego przekazuje zalecenia na temat działań, których celem jest ochrona osób, w tym pracowników, zawodowo narażonych na kontakt z wysoce zjadliwymi wirusami grypy ptaków, opracowane przez Głównego Inspektora Sanitarnego, Głównego Lekarza Weterynarii, Dyrektora Instytutu Medycyny Pracy i Dyrektora Centralnego Instytutu Ochrony Pracy-Państwowego Instytutu Badawczego (z dn. 15.04.2025 r.).

Obecnie kluczowym elementem systemu zapobiegania transmisji wirusów grypy ptaków na osoby narażone zawodowo jest właściwe postępowanie w zakładach pracy, których pracownicy są narażeni na kontakt z zakażonymi zwierzętami lub zanieczyszczonym przez te wirusy środowiskiem.

Szczegółowe wymagania w zakresie ochrony pracowników ekspozowanych na czynniki biologiczne zostały określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem pracodawca ma m.in. obowiązek:

- stosowania wszelkich dostępnych środków zapobiegawczych eliminujących lub ograniczających stopień zagrożenia ze strony szkodliwych czynników biologicznych (do tej grupy obowiązków można zaliczyć profilaktykę w postaci szczepień ochronnych)
- ograniczania liczby pracowników narażonych lub potencjalnie narażonych na działanie szkodliwego czynnika biologicznego
- zapewnienia pracownikom środków ochrony zbiorowej lub w przypadku gdy w inny sposób nie można uniknąć narażenia, środków ochrony indywidualnej, odpowiednich do rodzaju i poziomu narażenia.

W opinii Instytutu Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi wśród podstawowych środków profilaktycznych należy wymienić przede wszystkim:

- zapewnienie odpowiednich do prowadzonej działalności środków technicznych uwzględniających sprawne systemy wentylacyjne oraz ich konserwację zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- zmianę ubrań na robocze w miejscu realizacji zadania (najlepiej z wydzieloną i wyposażoną szatnią),
- rozdział odzieży roboczej od prywatnej,

▪ odpowiednie postępowanie z odzieżą roboczą wielokrotnego użytku, w tym pranie z dezynfekcją zapewnione przez pracodawcę w wyspecjalizowanej pralni lub stosowanie odzieży roboczej jednorazowego użytku,

▪ zapewnienie możliwości wzięcia prysznica po zakończeniu zmiany roboczej,

▪ higieniczne mycie i dezynfekcja rąk po czynnościach związanych z kontaktem ze zwierzętami i przed wejściem do pomieszczeń socjalnych, sanitarnych i biurowych (w tym nadzór nad przestrzeganiem tych zasad przez pracowników),

▪ mycie i dezynfekcja rąk przed spożywaniem posiłków, piciem napojów i paleniem wyrobów tytoniowych,

▪ zapewnienie pracownikom dostępu do stanowisk do mycia rąk (najlepiej bezdotykowych), wyposażonych w mydło i czystą wodę oraz środek dezynfekujący (zawierający co najmniej 60% alkoholu),

▪ wprowadzenie zakazu przechowywania żywności i przedmiotów osobistych (m.in. odzież prywatna, telefony komórkowe, biżuteria, torby) w miejscach potencjalnie skażonych, w tym w szatniach/szafkach przeznaczonych na odzież roboczą i miejscach wyznaczonych do zakładania i zdejmowania środków ochrony osobistej,

▪ zakaz wchodzenia w zabrudzonej odzieży roboczej do pomieszczeń socjalnych (jadalnia),

▪ utrzymywanie czystości w pomieszczeniach pracy, ze szczególnym uwzględnieniem pomieszczeń socjalnych i sanitarnych oraz powierzchni często dotykanych przez pracowników (np. klamki, dotykowe pokręta w bateriach, czy włączniki elektryczne),

▪ stosowanie środków ochrony indywidualnej i odpowiednie postępowanie z nimi (zakładania, użytkowania i zdejmowania),

▪ po założeniu środków ochrony osobistej unikanie dotykania oczu, ust i nosa po dotknięciu jakiegokolwiek zanieczyszczonego materiału,

▪ monitorowanie stanu zdrowia zwierząt, pracowników, w przypadku niepokojących objawów/zdarzeń skontaktowanie się odpowiednio z powiatowym lekarzem weterynarii lub/i państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym.

Rodzaje środków ochrony indywidualnej (PPE), które zgodnie z opinią Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego, powinny być stosowane przez pracowników w celu ochrony przed szkodliwymi czynnikami biologicznymi z grupy 3. zagrożenia należą do III kategorii zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/425 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie środków ochrony indywidualnej oraz uchylenia dyrektywy Rady 89/686/EWG.Ś

Tabela 1 Rodzaje środków ochrony indywidualnej (PPE) oraz sposób ich używania.

Sprzęt ochrony układu oddechowego	Zaleca się stosowanie jednocześnie obu niżej wymienionych rodzajów sprzętu ochrony układu oddechowego: półmaska filtrująca klasy FFP2 lub FFP3 po uprzednim wykonaniu testu indywidualnego dopasowania do twarzy użytkownika (spełniająca wymagania normy PN-EN 149+A1:2010 ⁵), półmaska wyposażona w filtry klasy P2 lub P3 (spełniające wymagania norm PN-EN
--	--

	140:20016 i PN-EN 143:2021-07⁷), pełna maska wyposażona w filtry klasy P3 (spełniające wymagania norm PN-EN 136:2001⁸ i PN-EN 143:2021-07⁷), W przypadku stosowania półmasek filtrujących lub półmasek z filtrami należy zapewnić ich kompatybilność z goglami ochronnymi tak, aby zapewniona była szczelność przylegania do twarzy zarówno półmasek jak i gogli.
Odzież ochronna /częściowe ochrony ciała	Zaleca się stosowanie odzieży chroniącej przed czynnikami infekcyjnymi spełniające wymagania normy PN-EN 14126:2005⁹ dla jednego z niżej wymienionych typów: typ 3-B – odzież chroniąca przed działaniem skażonej cieczy w postaci strumienia, typ 4-B – odzież chroniąca przed działaniem skażonej cieczy w postaci rozpylonej, typ 6-B – odzież chroniąca przed przypadkowym ochlapaniem/opryskaniem cieczą. Ponadto korzystnym jest zastosowanie ochraniaczy na obuwiu spełniających wymagania normy PN-EN 14126:2005⁹ dla jednego z niżej wymienionych typów: typ PB - B – częściowa ochrona przed działaniem skażonej cieczy w postaci strumienia, typ PB - B – częściowa ochrona przed działaniem skażonej cieczy w postaci rozpylonej, typ PB -B – częściowa ochrona przed przypadkowym ochlapaniem/opryskaniem cieczą. Materiał stosowany w odzieży chroniącej przed czynnikami infekcyjnymi w postaci wirusów HPAI, w tym - w częściowych ochronach ciała, powinien charakteryzować się odpornością na przenikanie skażonych cieczy pod wpływem ciśnienia hydrostatycznego zgodnie z ISO 16604¹⁰. Klasa ochrony wg PN-EN 14126:2005⁹ powinna być dobrana na podstawie analizy ryzyka. Dodatkowo, na kombinezon ochronny w zależności od rodzaju wykonywanych czynności może być wskazane zastosowanie fartucha ochronnego wodoodpornego, spełniającego wymagania normy PN-EN 343:2019-04¹¹
Rękawice ochronne	Rekomendowana podwójna ochrona¹²: Warstwa zewnętrzna: Rękawice całogumowe lub całotworzywowe zgodne z normami PN-EN ISO 374-5:2017-02¹³ i PN-EN ISO 374-1:2017- 01/A1:2018-09¹⁴

	Rękawice chroniące przed wirusami powinny być testowane zgodnie z ISO 16604:2004¹⁵ – metoda B Warstwa wewnętrzna: Rękawice medyczne zgodne z normami: PN-EN 455-1+A2:2025-03¹⁶, PN-EN 455-2:2024-10¹⁷, PN-EN 455-3:2024-03¹⁸
Obuwie ochronne	Szczelne obuwie całotworzywowe, model: C, D lub E, spełniający wymagania normy PN-EN 13832-3:2019-01¹⁹.
Ochrona oczu	Zaleca się stosowanie dobrze dopasowanych, niewentylowanych lub pośrednio wentylowanych gogli ochronnych spełniających wymagania normy PN-EN ISO 16321-1:2022-1020 (lub starszej normy PN EN 166:2005²¹) oznaczonych symbolem 3 (ochrona przed kroplami cieczy). Jeśli istnieje wysokie ryzyko rozprysku dużej ilości cieczy, należy rozważyć dodatkowo użycie osłony twarzy spełniającej wymagania normy PN-EN ISO 16321-1:2022-10²⁰ (lub starszej normy PN EN 166:2005²¹). Powyższe rekomendacje są zgodne z rekomendacją ECDC²².

Źródło tabeli: Wspólne zalecenia Głównego Inspektora Sanitarnego, Głównego Lekarza Weterynarii, Dyrektora Instytutu Medycyny Pracy i Dyrektora Centralnego Instytutu Ochrony Pracy-Państwowego Instytutu Badawczego na temat działań, których celem jest ochrona osób, w tym pracowników, zawodowo narażonych na kontakt z wysoce zjadliwymi wirusami grypy ptaków, Warszawa 15.04.2025 r.

Należy pamiętać, że stosowane środki ochrony indywidualnej muszą spełniać minimalne wymagania Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/425 z 9 marca 2016 r. w sprawie środków ochrony indywidualnej oraz uchylenia dyrektywy Rady 89/686/EWG oraz posiadać aktualne certyfikaty badania typu UE.

⁵ PN-EN 149+A1:2010 Sprzęt ochrony układu oddechowego. Półmaski filtrujące do ochrony przed cząstkami. Wymagania, badanie, znakowanie

⁶ PN-EN 140:2001/Ap1:2003 - Sprzęt ochrony układu oddechowego – Półmaski i ćwierćmaski – Wymagania, badanie, znakowanie

⁷ PN-EN 143:2021-07 Sprzęt ochrony układu oddechowego – Filtry - Wymagania, badanie, znakowanie

⁸ PN-EN 136:2001 Sprzęt ochrony układu oddechowego – Maski - Wymagania, badanie, znakowanie

⁹ PN-EN 14126:2005 Odzież ochronna - Wymagania i metody badań dla odzieży chroniącej przed czynnikami infekcyjnymi

¹⁰ ISO 16604:2004 Clothing for protection against contact with blood and body fluids Determination of resistance of protective clothing materials to penetration by blood-borne pathogens Test method using Phi-X 174 bacteriophage

¹¹ PN-EN 343:2019-04 Odzież ochronna -- Ochrona przed deszczem

¹² Interim Guidance for Employers to Reduce Exposure to Avian Influenza A Viruses for People Working with Animals <https://www.cdc.gov/bird-flu/prevention/worker-protection-ppe.html#heading-uzvkepvoz>

¹³ PN-EN ISO 374-5:2017-02 Rękawice chroniące przed niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i mikroorganizmami - Część 5: Terminologia i wymagania dotyczące ryzyka przenikania mikroorganizmów

¹⁴ PN-EN ISO 374-1:2017-01/A1:2018-09 Rękawice chroniące przed niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i mikroorganizmami - Część 1: Terminologia i wymagania dotyczące skuteczności w zakresie ryzyka chemicznego

¹⁵ ISO 16604:2004 Odzież chroniąca przed kontaktem z krwią i płynami ustrojowymi – Wyznaczanie odporności materiałów odzieży ochronnej na przenikanie patogenów krwiopochodnych – Metoda badania z zastosowaniem bakteriofaga Phi-X 174

¹⁶ PN-EN 455-1+A2:2025-03 Rękawice medyczne do jednorazowego użytku -- Część 1: Wymagania i badania na nieobecność dziur

¹⁷ PN-EN 455-2:2024-10 Rękawice medyczne do jednorazowego użytku -- Część 2: Wymagania i badania dotyczące właściwości fizycznych

¹⁸ PN-EN 455-3:2024-03 Rękawice medyczne do jednorazowego użytku -- Część 3: Wymagania i badania w ocenie biologicznej

¹⁹ PN-EN 13832-3:2019-01 Obuwie chroniące przed substancjami chemicznymi -- Część 3: Wymagania w przypadku długotrwałego kontaktu z substancjami chemicznymi

²⁰ PN-EN ISO 16321-1:2022-10 Ochrona indywidualna oczu. Filtry chroniące przed ośnieniem słonecznym do zastosowań przemysłowych

²¹ PN-EN 166:2005 Ochrona indywidualna oczu – Wymagania

²² <https://www.ecdc.europa.eu/en/infectious-disease-topics/avian-influenza/prevention-and-treatment/protective-measures-and-options>

Instrukcja bezpiecznego zdejmowania zużytego PPE:

1. Zdejmij zewnętrzne rękawice ochronne, jeśli były noszone.
2. Zdejmij fartuch, jeśli był noszony, zdejmij ochraniacze na obuwie jeśli były noszone.
3. Wyczyść i zdezynfekuj obuwie ochronne.
4. Zdejmij obuwie ochronne.
5. Zdejmij kombinezon.
6. Zdejmij nakrycie głowy lub osłonę włosów, jeśli były noszone.
7. Zdejmij osłonę twarzy i gogle ochronne, jeśli były noszone.
8. Zdejmij respirator (półmaskę, maskę).
9. Zdejmij rękawice jednorazowe.
10. Umyj ręce wodą z mydłem lub środkiem do dezynfekcji rąk na bazie alkoholu.
11. Weź prysznic pod koniec zmiany roboczej.

Zalecenia po zdjęciu PPE:

- Sprzęt jednorazowego użytku po pracy należy zawsze szczelnie zapakować i przekazać do utylizacji.
- Wielorazowe środki ochrony osobistej po ich użyciu tj. odzież i obuwie wielorazowego użytku należy wstępnie oczyścić i zdezynfekować, np. obmyć i odkazić przez oprysk przy użyciu dopuszczonych środków działania wirusobójczym i szczelnie zapakować na czas transportu do miejsca, gdzie możliwe będzie dokładne odkażanie obuwia i pranie odzieży.
- W miejscu realizacji zadania należy zapewnić możliwość dezynfekcji bieżącej np. poprzez wykorzystanie opryskiwacza ręcznego lub odpowiedniej wielkości pojemnika oraz odpowiedniej ilości środka odkażającego o działaniu wirusobójczym albo jego roztworu roboczego, który może być po użyciu pozostawiony w środowisku (biodegradowalny).
- Odkazając sprzęt i/lub odzież wielorazowego użytku, należy przestrzegać wymagań określonych w przepisach o bezpieczeństwie i higienie pracy.
- Niedopuszczalne jest pozostawienie w miejscu realizacji zadania zużytej odzieży ochronnej, ochraniaczy, rękawiczek i innych przedmiotów, które były wykorzystywane podczas realizacji zadania.
- **Należy zwracać uwagę na objawy choroby podczas pracy z potencjalnie chorymi zwierzętami lub po kontakcie z skażonymi powierzchniami/materiałami. Obserwacja pod kątem objawów winna trwać przez 10 -14 dni po zakończeniu pracy. Jeśli pracownik zachoruje musi niezwłocznie powiadomić o tym swojego przełożonego i skontaktować się z lekarzem.**

WHO oraz ECDC zalecają regularne szczepienie się osób narażonych na stałą ekspozycję na zwierzęta przeciwko grypie sezonowej jako przynoszące korzyści poprzez zmniejszenie ryzyka reasortacji wszelkich, w tym odzwierzęcych, wirusów grypy w organizmie człowieka oraz możliwość uchronienia przed ciężkim przebiegiem zakażenia. W Polsce zgodnie z Komunikatem Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 31 października 2024 r. w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2025 szczepienie przeciwko grypie

sezonowej jest szczepieniem zalecanym dla pracowników ferm drobiu oraz zwierząt futerkowych.

Reasumując, wśród szeregu możliwości uchronienia się przed zakażeniem wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków mającymi swoje źródło w środowisku, w tym w rezerwuarze zwierzęcym, kluczową rolę odgrywają działania prewencyjne.

Powyższe zalecenia, jak również inne ważne informacje na temat grypy ptaków dostępne są na stronie Głównego Inspektoratu Sanitarnego w zakładce „Grypa Ptaków” tj. pod adresem <https://www.gov.pl/web/gis/grypa-ptakow>

PANSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Ciechanowie

Dariusz Orzwiecki

Otrzymują:

1. Adresat,
2. Sekcja Higieny Pracy,
2. aa.

Rozdzielnik:

1. Grupa Cedrob: Zakład Mięsa Drobiowego w Ujazdówku, Ujazdówek 2A, 06-400 Ciechanów;
Zakład Mięsa Drobiowego w Ciechanowie, ul. Płocka 5, 06-400 Ciechanów cedrob@cedrob.com.pl
2. "BWS" AWB Spółka Fermowa Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka Jawna
06-500 Mława, ul. Zachodnia 28
Ferma Drobiu, Kondrajec Szlachecki 48, 06-450 Głinojeck kontakt.pl@dnb.com
3. BKL" Gallus Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka Jawna
06-500 Mława, ul. Zachodnia 28
Ferma Drobiu Kondrajec Pański 30, 06-450 Głinojeck kontakt.pl@dnb.com
4. Schronisko w Pawłowie, 06-461 Regimin schronisko@pukciechanow.pl
5. Stowarzyszenie Pies i Spółka, 06-400 Ciechanów piesispolka.ciechanow@gmail.com
6. Polski Związek Łowiecki Zarząd Okręgowy w Ciechanowie, Batalionów Chłopskich 25A,
06-413 Ciechanów zo.ciechanow@pzwow.pl
7. Nadleśnictwo Ciechanów ul. Płocka 21c, 06-400 Ciechanów ciechanow@olsztyn.lasy.gov.pl
8. Powiatowy Inspektorat Weterynarii, ul. Letnia 17 06-400 Ciechanów sekretariat@piw-ciechanow.pl
9. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o., ul. Gostkowska 83, 06-400 Ciechanów
puk@pukciechanow.pl
10. Straż Miejska w Ciechanowie, pl. Jana Pawła II 7, 06-400 Ciechanów strazmiejska@umciechanow.pl,
boi@umciechanow.pl
11. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Ciechanowie, ul. Płocka 32, 06-400 Ciechanów
ciechanow@mazowsze.straz.pl
12. Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie, ul. 11 Pułku Ułanów Legionowych 25, 06-400 Ciechanów
kppciechanow@ra.policja.gov.pl; bip.kppciechanow@ra.policja.gov.pl
13. Urząd Miasta Ciechanów, Wydział Gospodarki Odpadami i Ochrony Środowiska, pl. Jana Pawła II 6,
06-400 Ciechanów wgos@umciechanow.pl
14. Urząd Miasta i Gminy Głinojeck, ul. Płocka 12, 06-450 Głinojeck sekretariat@e-glinojeck.pl
15. Urząd Gminy Ciechanów, ul. Fabryczna 8, 06-400 Ciechanów urząd@gminaciechanow.pl
16. Urząd Gminy Gołymień-Ośrodek, ul. Szosa Ciechanowska 8, 06-420 Gołymień-Ośrodek
ug@golymien-osrodek.pl
17. Urząd Gminy Opinogóra Górna, ul. Zygmunta Krasińskiego 4, 06-406 Opinogóra Górna
ug_opinogora@poczta.onet.pl
18. Urząd Gminy Ojrzeń, ul. Ciechanowska 27, 06-456 Ojrzeń sekretariat@ojrzen.pl
19. Urząd Gminy Sońsk, ul. Ciechanowska 20, 06-430 Sońsk sekretariat@sonsk.pl
20. Urząd Gminy Grudusk, ul. Ciechanowska 54, 06-460 Grudusk gmina@grudusk.com
21. Urząd Gminy Regimin, ul. Adama Rzewuskiego 19, 06-461 Regimin ug@regimin.pl